

МОЛЧАНОВА А.О.
старший науковий співробітник лабораторії проблем
педагогіки і психології післядипломної педагогічної освіти
кандидат педагогічних наук
старший науковий співробітник

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Сучасне суспільство з його орієнтацією на високотехнологічні інновації зумовлює необхідність неперервного професійного розвитку фахівців. За цих умов післядипломна педагогічна освіта стає вагомим важелем суспільного прогресу, стратегічним ресурсом розвитку національної освіти, її якості та конкурентоспроможності. Прикладом є зарубіжні системи освіти, яким вдається досягати успіху, лідируючи на міжнародному ринку освітніх послуг. Саме тому у час стрімкого та кардинального реформування вітчизняної освіти особливу зацікавленість учених викликає зарубіжний досвід розвитку системи післядипломної педагогічної освіти науково-педагогічних кадрів.

Аналіз зарубіжних наукових досліджень (Андрущенко В., Зварич І., Ничкало Н., Оліфіра Л, Пуховська Л., Романенко М, Сергеева Л. та ін.) свідчить про важливість і доцільність вивчення міжнародного досвіду організації післядипломної педагогічної освіти та розвитку системи безперервної освіти. Навчання протягом життя характеризується як один із основних компонентів європейської соціальної моделі. Воно також є критичним фактором в економічному зростанні держави, її конкурентоспроможності у сферах освіти, зайнятості й соціального забезпечення.

Неперервна освіта виступає як необхідна складова процесу інтеграції науки, освіти і виробництва. Вона розглядається як норма активної освіти, яка фокусується на реальному досвіді освітніх суб'єктів.

Структура неперервної освіти в багатьох країнах (Великої Британії, Канаді, Польщі, Франції, Німеччині) є складовою державної політики в галузі освіти.

Розвинуті країни визнають цю галузь пріоритетною і тому дотримуються чіткої політики з підвищення кваліфікації викладачів, проголошеної у рекомендаціях щодо утвердження статусу педагогічних кадрів вищих навчальних закладів Генеральної конференції ЮНЕСКО (листопад 1997 р.). Йдеться про надання належної уваги науковим дослідженням, оновленню та вдосконаленню педагогічних компетентностей викладачів на основі програм підвищення кваліфікації, що стимулюють постійне впровадження інноваційних елементів в освітню практику.

Основу сучасної післядипломної педагогічної освіти становлять виведені експертами

ЮНЕСКО три принципи неперервної освіти: участь дорослих у навчальному процесі, глобалізація та рівність можливостей. На них ґрунтуються особливості самої післядипломної педагогічної освіти: спільний пошук нового змісту, форм і технологій навчання суб'єктами освіти; практичні пріоритети із задоволення потреб фахівців, аналіз їхніх запитів і врахування їхньої мотивації; спільна відповідальність за результати оцінювання навчальної діяльності; створення партнерських зв'язків освіти із широким спектром інших соціальних організацій; акцент на ролі особистості; досягнення оптимальної взаємодії між практичною діяльністю та процесом навчання [4].

Як свідчить європейський і світовий досвід, система післядипломної педагогічної освіти ґрунтується на самоосвіті та особистісно-професійному саморозвитку особистості. Важливими стимулювальними механізмами неперервної професійної освіти науково-педагогічних кадрів у розвинутих країнах світу є кар'єрне зростання, контрактна система та професійна конкуренція. Як відзначається в Педагогічній Конституції Європи (ухваленій 23-25 травня 2013 р., м. Франкфурт-на-Майні, ФРН), першочергової ваги набуває необхідність досягнення зазначеними працівниками високого рівня компетентності та академічної мобільності як здатності адекватно реагувати на зміни педагогічної реальності, знаходити відповіді на виклики епохи, пересуватися у професійному педагогічному просторі відповідно до завдань суспільної освітньої політики. Це пов'язано з виконанням місії науково-педагогічних працівників – підготовкою педагогів для об'єднаної Європи XXI ст. за єдиною шкалою загальнолюдських цінностей і з урахуванням національних особливостей, що є основою модернізаційних та інноваційних процесів педагогічної освіти в сучасному європейському просторі [3].

Всесвітні глобалізаційні процеси помітно вплинули на осмислення важливості і визнання на міжнародному рівні необхідності об'єднання зусиль талановитих учених навколо теоретичного обґрунтування перспектив розвитку людства. Міжнародні проекти, що здійснюються в Україні впродовж останніх 10 років, стали вагомим засобом впливу на активне вивчення зарубіжного досвіду освіти і навчання, виявлення його прогресивних ідей та пошук шляхів їх творчого використання.

Серед проектів, що раніше здійснювалися й нині реалізуються в нашій державі, слід виокремити Українсько-канадський проект «Децентралізація управління професійним навчанням в Україні». До його реалізації були залучені Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України та Саскачеванський інститут прикладних наук і технологій, Технологічний інститут Північної Альберти. У творчому задумі цього проекту поєднався високий інтелектуальний потенціал і професійний науково-педагогічний досвід учених України і Канади [2].

Аналіз результатів українсько-канадського проекту свідчить, що стратегічні завдання модернізації освіти мають бути досягнуті тільки у процесі постійної взаємодії системи освіти з зацікавленими соціальними партнерами, суспільними громадами, що висвітлює зародження процесу взаємодії сфери освіти і сфери праці, який, на думку науковців, буде швидко розвиватися й вдосконалюватися.

Цей висновок підтверджує досвід роботи Асоціації місцевих коледжів Канади, яка представляє понад 50 місцевих інститутів та університетів. Основною метою її діяльності є репрезентування інтересів її членів на загальнонаціональному та міжнародному рівнях, має досвід реалізації проектів у Китаї, Індії, Йорданії, Киргизстані, Словаччині, Угорщині, Туреччині, Філіппінах та В'єтнамі.

Одним із підтверджень ефективності реалізації українсько-канадського проекту є серія навчально-методичних посібників, підготовлених спільними зусиллями учасників проекту з української і канадської сторони. Кожний з цих посібників має свої концептуальні ідеї, що реалізуються на основі врахування канадського досвіду та сучасних проблем підготовки конкурентоспроможних фахівців в Україні.

Стали традиційними форуми українських і польських науковців «Освіта для сучасності», на яких, у відповідності до сучасних вимог, висвітлюються проблеми конкурентоспроможної і динамічної освіти. Цього року вчені зібралися на шосту зустріч. У ході форуму обговорено такі теми: філософські засади сучасної педагогіки; перспективи розвитку державної освітньої політики; стратегія розвитку педагогічної освіти в умовах суспільства знань; методологія досліджень проблем освіти в умовах сучасних цивілізаційних змін; психолого-педагогічні засади професійного розвитку підготовки вчителя; становлення порівняльної педагогіки у полікультурному просторі сучасної освіти; інформаційно-комунікаційні технології у формуванні освітнього простору.

За результатами проведення шостого форуму українських і польських науковців "Освіта для сучасності" очікуються спільні дослідження, міжнародні і національні конференції, методологічні семінарії, видання наукових і науково-методичних праць, підручників і навчальних посібників.

Вивчення зарубіжного досвіду є важливим фактором і підґрунтям для самовдосконалення власних педагогічних технологій. Заслуговує на увагу досвід оцінювання педагогічної компетентності педагогів в США, на основі результатів якого відбувається ліцензування викладання навчального предмета у вищих.

Слід зазначити, що у США розрізняють тести з оцінювання педагогічної компетентності викладачів та педагогічної компетентності з навчальної дисципліни. Тести з оцінювання педагогічної компетентності викладачів використовуються для визначення педагогічної

освіченості, знання методики планування навчального процесу, вміння оцінювати результати досягнень студентів, уміння керувати навчальним процесом. Тести з оцінювання педагогічної компетентності викладачів із навчальної дисципліни застосовуються для визначення якісного рівня знань педагогів із навчального предмета, методики його викладання та діагностування якісного рівня знань студентів. Наявність результатів педагогічного тестування із загальних знань з навчального предмета та початкової ліцензії надає право викладати навчальну дисципліну від 2 до 5 років в багатьох штатах [1].

Таким чином, основними напрямками реалізації вивчення міжнародного досвіду в роботі установ післядипломної педагогічної освіти можуть бути: аналіз інформації про досягнення зарубіжних країн в освітній, науковій, інноваційній діяльності; зміцнення і розвиток партнерських зв'язків з вищими навчальними закладами, фондами, суспільними організаціями; створення відповідних структур і умов для надання освітніх та наукових послуг іноземним колегам; забезпечення участі професорсько-викладацьких кадрів в міжнародних програмах; взаємообмін науковою інформацією і педагогічними технологіями; проведення міжнародних конференцій та семінарів; спільні наукові публікації тощо.

Можливості та перспективи вивчення та використання міжнародного досвіду підготовки конкурентоспроможних фахівців у системі післядипломної педагогічної освіти сприяє інтегративній функції педагогічної науки, змістовному обґрунтуванню інноваційних практик і технологій, реалізації можливостей удосконалення власної професійної компетентності педагога.

Література

1. Зварич І. Тестування педагогічної компетентності викладачів США // Вища освіта України. – 2012. – № 4. – С. 92 – 99.
2. Ничкало Н. Ідеї канадського досвіду професійної освіти в українській перспективі // Професійно-технічна освіта. – Спеціальний випуск. – 2007. – С. 8 – 11.
3. Оліфіра Л. Розвиток післядипломної педагогічної освіти науково-педагогічних працівників: зарубіжний досвід // Післядипломна освіта в Україні. – 2015. – № 1. – С. 66-69.
4. Романенко М. Післядипломна педагогічна освіта як складова глобальних трансформаційних процесів // Післядипломна освіта в Україні. – 2015. – № 1. – С. 7 – 10.